

Siliken, empresa valenciana pionera en el sector de l'energia solar

Del despatx al divan

Cierval ha elaborat un baròmetre empresarial en el qual demana als empresaris que deixen de pensar a curt termini i adopten una visió estratègica. Abans que la patronal autonòmica, algunes altres entitats empresarials havien demanat autocrítica, ahora que prenen distància respecte a la Generalitat. Sembla que es mou alguna cosa entre els empresaris valencians.

Qualsevol que llegira l'article de Ramir Reig sobre "Els agents econòmics i socials" en el llibre *La Comunitat Valenciana en el llindar del segle XXI* pensaria que l'economia valenciana de les tres darreres dècades ha estat en mans

d'uns irresponsables. Aquest catedràtic d'economia de la Universitat de València no estalvia epítets a l'hora de qualificar les últimes fornades d'empresaris valencians. "Ens trobem amb un empresariat molt immadur", afirma Reig, que deixa molt malparades

les generacions actuals en comparació amb la dels pares i avis. Segons Reig, mentre els empresaris del canvi de mil·lenni formen un "conjunt heterogeni i sense personalitat", en el qual "el gruix és format per constructors en amable maridatge amb promotors immobiliaris", els seus predecessors van ser "empresaris mitjans, però crearen un consistent teixit industrial i van tindre una certa consciència de grup dirigent".

Si la descripció que fa Reig és encertada o no és una cosa ben opinable. Els empresaris valencians han estat vistos tot sovint massa complaents amb el poder, conformistes en el seu negoci i un xic timorats, incapaçs d'erigir-se en res més sinó en muralla de defensa dels interessos propis. Incaços, durant aquesta darrera dècada de bonança econòmica, de mantenir un discurs propi i crític, un discurs que no es deixara endur pel corrent dels diners fàcils. El ben cert és que, si bé això ha estat veritat en una certa mesura, alguna cosa va canviant i d'uns mesos ençà es detecten moviments interessants al

Francisco Pons, del lobby AVE, i José Vicente González, de la Confederació Empresarial Valenciana.

si de les organitzacions empresarials valencianes.

La crisi posa contra les cordes la viabilitat de moltes empreses. I, si bé cap dels capítols valencians no travessa dificultats tan serioses com el president de la CEOE, Gerardo Díaz Ferran, tots són conscients de les que viuen els seus associats. Molts van aprenent a conduir un cotxe de baixes prestacions després d'haver estat un lustre al volant d'un vehicle que anava a 150 quilòmetres per hora. Obligats per les circumstàncies –i aprofitant-se'n–, les organitzacions empresarials opten per fer una parada i pensar què s'ha fet malament en aquest temps, pensar per què a final del 2009 hi havia un 22,56% de la població activa desocupada, per què la producció industrial es troba estancada des de mitjan 2008 o per què el sector turístic és incapaç de remuntar un descens en l'ocupació del 15%.

La majoria d'associacions empresarials, doncs, s'han ajagut al divan per fer una llista dels errors propis i, a partir d'ací, mirar de redreçar el camí. La reflexió no té la mateixa profunditat en tots els casos (la Cambra de Comerç de València, per exemple, s'ha limitat a fer seua la diagnosi feta des de Madrid pel consell de cambres de comerç), però en conjunt sorprèn la bel·ligerància en l'autocrítica. I tots coincideixen en una cosa: cal canviar el model de creixement.

La darrera a fer pública l'autoanàlisi ha estat la Confederació d'Organitzacions Empresarials de la Comunitat Valenciana (Cierval). Ho ha fet a través del "Baròmetre Empresarial", una iniciativa de nova creació amb afany de continuïtat que ha de servir de "diagnòstic i prospecció d'opinions, iniciatives i propostes d'acció" i que en la primera edició no estalvia auto-crítica. Al document, la patronal que dirigeix Rafael Ferrando defensa la implantació de mesures que permeten de substituir la visió de curt termini i de negoci ràpid tan estesa aquests darrers anys entre una part important del teixit empresarial del País Valencià. Calen, doncs, "mesures enfocades a aconseguir una orientació estratègica clara i a llarg termini". Cierval també lamenta l'"elevat nivell d'individualisme empresarial" que ha impedit que s'establiren estratègies comunes.

El document ha tingut la facultat de fer rebombori, sobretot a les comarques d'Alacant. Allí la patronal Coepa va alçar la veu l'endemà de la presentació del "Baròmetre Empresarial" a València. Amb tot, les declaracions que es van fer ("la primera cosa que han de fer és començar per ells mateixos [els de València], i després ja en parlarem", va dir l'ex-president José Luis Mones Tallón) denoten més un cert alacantisme que no pas una disconformitat amb l'arrel de l'assumpte.

Model esgotat. Tanmateix, l'auto-crítica de la Cierval és força continguda si la comparem amb la que a final de novembre va presentar la Confederació Empresarial Valenciana (CEV). L'estudi, que portava per títol "Objectiu: competitivitat. Reforma del model econòmic valencià", contenia unes asseveracions molt contundents i partia d'una afirmació ben punyent: "La crisi econòmica ha posat en evidència que l'actual model econòmic, tan reeixit en la creació de riquesa i generació d'ocupació els últims anys, presenta símptomes evidents d'esgotament". Per a la patronal que dirigeix José Vicente González, l'"estructura productiva de la Comunitat Valenciana ha mostrat una escassa, i relativament lenta, capacitat d'adaptació a les noves circumstàncies", de la qual cosa s'ha derivat un "progressiu deteriorament de la competitivitat" en els sectors tradicionals. Segons les dades de Cierval, entre el 2003 i el 2005 la penetració de productes manufacturats com ara el calcer, la ceràmica, el tèxtil o el moble produïts fora va intensificar-se, cosa que reflecteix la dificultat que té el País Valencià "per mantenir, i ampliar en el seu cas, les opcions reals d'ocupació i creixement a termini mitjà i llarg en aquestes activitats industrials". La CEV identifica com a principals causes estructurals d'aquest desajust les següents: l'escassa dimensió de les empreses, que fa que hi haja poques firmes "tractores"; els baixos nivells de productivitat; i la desconnexió amb les noves pautes del consumidor. La reflexió és especialment punyent en referir-se al sector del turisme: "El creixement incessant en el nombre de visitants i l'extraordinari desenvolupament de l'urbanisme residencial no han tingut correspondència en les xifres de despesa mitjana per turista, que no ha deixat de decreixer, i aquests últims anys ha arribat al nivell més baix de totes les regions espanyoles (a excepció de Múrcia), la qual cosa indica l'escàs valor afegit generat per un sector que es troba encara molt lluny del potencial esperable" per al País Valencià.

Les receptes del 'lobby'. Respecte a la qüestió turística, l'Associació Valenciana d'Empresaris (AVE), no s'està d'advertir, en el seu document d'anàlisi

Dissecar la SA

Quan el consultor nord-americà Albert Humphrey va idear allò que en el nostre idioma es coneix com a anàlisi DAFO (SWOT, en les sigles en anglès), segurament no s'imaginava que aquella metodologia passaria a ser de referència obligada arreu del món. Es tracta, en essència, d'analitzar les fortalezes, oportunitats, debilitats i amenaces (d'ací vénen les sigles) d'una empresa amb relació al seu mercat. La Confederació d'Organitzacions Empresariales de la Comunitat Valenciana (Cierval) no ha volgut distanciar-se ni un centímetre d'aquell esquema i ha fet la pròpia anàlisi DAFO de les empreses valencianes per tal de radiografiar-ne els problemes i, a partir d'ací, albirar possibles solucions. Hi han participat al voltant de 200 empresaris i professionals en 20 taules de treball i 25 entrevistes personals i, de resultes del procés, la Cierval proposa plans d'actuació "amb l'objectiu de dinamitzar el teixit empresarial" de cadascuna de les comarques.

Comarques de Castelló. Si bé el baròmetre detecta com una important fortalesa el fet que hi ha potents clústers al sector de la ceràmica, "hi ha una necessitat d'incentivar la diversificació empresarial, la professionalització de les empreses que en milloren la gestió i la visió estratègia a llarg termini", de manera que es contraresta "la visió de curt termini i de negoci ràpid estesa durant els últims exercicis". El sector industrial, apunta el document de la Cierval, és en recessió a causa de factors com la pèrdua de competitivitat i la dificultat de competir en els mercats internacionals "des d'una posició de força". En la mateixa línia baixista se situa el sector agrícola, on la manca de relleu generacional ha fet que la taronja siga l'únic producte rellevant. En l'àmbit turístic, la inauguració de l'aeroport hauria de ser capaç d'afermar el potencial de creixement d'aquestes comarques. Aquesta infraestructura hauria de servir per a "desestacionalitzar un sector que actualment és molt focalitzat en els mesos estivals". Per a fer-ho, caldria millorar els equipaments turístics, especialment de les zones de l'interior.

Comarques de València. El principal avantatge d'aquestes comarques és que hi ha consolidada una "alta diversitat sectorial", a més d'una "gran quantitat de polígons industrials" que faciliten o poden facilitar en el futur la implantació empresarial. Al costat contrari, el baròmetre detecta una transferència deficient dels coneixements tecnològics dels centres d'investigació al mercat; una estratègia ineficient per a fer front a una competència creixent amb la qual ja no es pot competir per la via dels preus baixos; una baixa inversió en R+D+i; i la mida reduïda de les empreses. El baròmetre detecta com a sectors "amb un cert potencial de desenvolupament" l'agroalimentari, energies renovables, logística i transports, sectors artesanals i el turisme d'interior. En el cas d'aquest darrer sector, la Cierval insta a mirar més enllà del turisme de sol i platja, per fer créixer, a més del rural, també el de caire històric i cultural. Finalment, el baròmetre proposa d'incentivar "l'orientació estratègica del teixit productiu de les comarques, tot fomentant la cerca de nous mercats" seguint plans industrials per comarques.

Comarques d'Alacant. El baròmetre és rotund respecte al teixit productiu d'aquest territori: "S'hi destaca l'esgotament del model econòmic de creixement present durant els últims anys i la seua necessitat de canvi". Segons la Cierval, la mentalitat individualista, els alts costos laborals, l'absència d'estratègies de col·laboració entre empreses i l'alt creixement de l'economia submergida han malmès la tradició industrial. Per això es proposa d'elaborar estudis de reconversió de sectors tradicionals, a més d'augmentar la inversió en innovació, buscar fórmules per atraure indústries diferents, augmentar el sòl industrial i els parcs tecnològics. També en l'àmbit turístic, gran puntal de l'economia en aquestes comarques, la patronal reclama de continuar "potenciant la imatge de marca en l'àmbit internacional" per "enfrentar-se" a les destinacions emergents, sense perdre de vista que cal més diversificació, i orientar part de l'oferta al turisme d'interior, esportiu, gastronòmic o de salut.

si, els "impactes ambientals de certa consideració" motivats per la construcció i que han ocasionat "l'erosió del que tradicionalment fou un factor d'atracció turística i residencial, l'entorn natural i el paisatge". L'autocrítica més rotunda per part del *lobby* que dirigeix Francisco Pons es refereix a un model de creixement que ha fet que passem d'un nivell de PIB *per capita* similar al de l'estat espanyol "a prin-

cipi del període de ràpid creixement, a un nivell que se situa en l'entorn del 90%". "El creixement dels últims anys no ha estat tan sols desequilibrat i poc sostingut en el temps –afirma el document, que porta per títol "Els pilars del nou model de desenvolupament econòmic valencià"–, sinó que ha despertat una eufòria desmesurada i ha enlluernat empresaris i responsables públics, tot desviant l'atenció empresarial i

pública cap a la promoció immobiliària i la construcció. Això no únicament ha desviat recursos que s'haurien pogut destinar a unes altres activitats de més projecció temporal i impacte sobre el coneixement, sinó que explica la gravetat particular dels efectes de la crisi". Cap semblança amb el discurs del catedràtic Ramir Reig?

Violeta Tena